

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Thesaurus Eloqventiae Sacrae Et Profanae, Saluti &
incolumitati Rerumpublicarum utilissimae**

Alberti, Alberto

Coloniae Agrippinae, 1669

Adversarij delectationem Auditoris in finem sibi dicendo constituum.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-69225](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-69225)

toris finem deferant, atque contemnant, nequeunt scilicet ullam oblectationem, quæ ejusdem persuasionis finem postea excipiat, **C** fingere, aut mentiri: sed hæc voluptatis indidua nostris. Oratoribus coactio, qui totum sunt in persuadendo, vel non quaesita ultro, **E** perpetuoque comitatur.

Adversarij delectationem Auditoris in finem sibi dicendo constituerunt.

193. **N**ihil nos ista commovent, reponunt hic melliti Declamatores. Hæc telone summam quidem cutem nobis perstringunt. Neque enim nos de eâ, quæ is, qui dicit, perfunditur, oblectatione; sed de eâ, quæ in Auditores ipsos redundat, tricamur. Hoc **B** nempe alterum erat diverticulum ad hanc qualemcunque oblectationem in Oratoris arte retinendam. Atqui ego de industriâ ad hastineris angustias diu jam Adversarios meos expecto, Auditores. Sicam modò pugionemque expedio, jugulo nihil minus opinantium improvisus immineo, palantes, sine spe fugæ, omnes extemplo confodio. Delectationem Adversarij mei nolunt esse persuasionis instrumentum, nolunt esse Oratorii finis corollarium, quid ergo volunt? hoc unum restat, ut eam Oratoris finem ipsam, & quidem præcipuum, quem in Auditoribus demulcendis maximè intueantur, decernant. Hoc verò durum illud demum istorum placitum est, hoc durum decretum, quod diu tegunt, atque involvunt.

volunt. Sed frustra omnino, frustra. Si enim delectationem hi ad persuasionem eliciendam potissimè referrent: ut omittam ponere illos iterum, quod tam obstinate sæpius negaverunt: conveniret jam prorsus inter nos, neque ulla amplius discordia superesset: quum & nos quoque oblectationem quidem afflandam censeamus, sed ad persuasionem præcipuè extorquendam, conciliari oportere existimemus, sapiusque jam id testati simus; atque adeo omnem delectationem, quo magis, minusve persuasioni conducit, vel obest; tanto etiam magis, minusque Oratoriam esse, nec non confectandam, vel ablegandam asseveremus. Verùm Adversarii persuasionis contemptores, ac perduelles oblectationem profectò nequeunt nobiscum persuasioni subicere: sed, dum se totos mânticipant voluptati, voluptatè tanquam primarium finem deligunt, ac veluti summum Imperatorem, cui omnia Orationis firmamenta, & signa pareant, imprudenter inaugurant. At tantum abest, Auditores, C ut hæc oblectatio, quam finem Oratoris in Panegyricis præcipuum esse isti contendunt, Oratoria sit, ut sui etiam patronis nomen ipsum adimat Oratorum. Satis enim jam longâ disputatione ostendi, nullum, qui ad persuasionem dicendo præcipuè non grassaretur, in Oratorum album cooptari posse; & qui suis in lucubrationibus oblectationem potissimè cordi haberet, à Poetis minimè discerni. Atqui delectationem finem esse Oratoris præcipuum voluptarii Declamatores:

pronuntiant. An non igitur oblectationis amore abrepti, velint, nolint, ipsomet Oratoris munere, nomineque sese exuunt; neque amplius huiusmodi oblectationem, quin ab Oratoriâ sit quàm alienissima, ullâ larvâ tege-re, aut dissimulare possunt? Desinant igitur illi oblectationis aucupes se pro Oratoribus venditare; sed potius se Poetas, Histriones, Comœdos, ac Mimos, scitos nempe omnes promos condos voluptatis agnoscant. Quod plane, si agnoscerent aliquando, etsi piaculum maximum sit, eum, qui Oratoris nomen gravissimum sustinet, in tam ignobiles artifices degenerare; at spei saltem esset aliquod vestigium; illos bonam ad frugem Oratorum aliâ se recepturos, neque ego iisdem, si se pro Comœdis, aliisque id genus hominibus gererent, amplius succensendum putarem. At dum hinc se Oratores ipsius Suadæ filios constanter dicunt, & jactant; illinc verò oblectationem non Oratoriam, sed Mimicam, Comicam, Histrionicamque sibi tanquam sineâ principalem curæ esse denuntiant; eorum ego iudicium, ut lenissime dicam, maxime desidero.

194 Quid nostra refert (en quò descendat, & pergat meorum Adversariarum modestia) quid ad nos, inquit, cætera omnia, dummodo summopere delecteris? Is tandem noster finis est, quid diutius tergiversamur? Quàm enim pellax, quàm blandus est? Non sit autem hæc delectatio Oratoria, neque Concionalis; nolumus repugnare pertinacius: esto. At quos.

quos ad plausus rapit Auditorem? quantâ illum, quantâ hilaritate demulcet? O voluptatis improbum fascinum, quod mentes istorum adeo hebetavit! Nam si delectationem, **A** et sineque Oratoriam, neque concionatoriam, jurati affectu voluptatis, captatis; cur Mimiticam repudietis? ut quid Poeticam non admittatis? quem ad finem Histrionicam aspernemini? quapropter Comicam proscribatis? Præterea, si oblectationem ab Oratoriâ dissidentem semel adamatis; quidni etiam gestus, quanquam nullo modo oratori consentaneos? quidni Comicam quoque pronuntiationem in Oratorio pulpito exprimatis? quidni Mimicos pariter flexus? quidni Histrionicam etiam actionem? quidni Poeticam simul cantilenam? quidni scurriles quoque mores, & gestus? Quippe tam longe à gestu, actione, & pronuntiatione Oratoriâ Mimicus gestus, Comica pronuntiatio, actio Histrionica, Poetica cantio, scurrilesque mores distant, quam vestra hæc exotica, exuberansque delectatio à stylo, ac delectatione pariter Oratoriâ. Jam vero quæ monstra video, Auditores? quæ portenta? Rebar ego, certamen mihi cum Oratoribus, vel Concionatoribus fore; aut umabam pedem mihi cum Declamatoribus saltem, politulis illis quidem, sed Declamatoribus tamen conferendum. At ecce cogor jam cum nugivendis Comædis, cum tortuosis Mimis, **B** cum levibus Histrionibus, cum jocosis Poetis, cum ridiculis scurris in arenam descendere. atque haud scio, an ipse Hercules (quando in præ-

præfens cum fabulatoribus juvat paululum
 C fabulari) in Augiæ stabulo tot sordes inve-
 D nerit; quot mihi in olidis istorum seu Ora-
 E tionibus, seu Concionibus lutosæ inquina-
 menta delectationis eluenda sunt. Jam mihi
 scilicet novus, ut cerno, nascitur labor; nunc
 opus aliud Ætæa gravius denuo mihi molien-
 dum est. Verum ne jocularis evadat pugna,
 certa prius meta, in quam omnia convertam
 spicula, depangenda est.

195. Tuentur Adversarii mei, ut videtis,
 Auditores, summam illam, quam in lauda-
 tionibus præcipue quærunt, oblectationem,
 etsi Oratoris finem nihil consentiat, ac propte-
 rea neque Oratoria fit, utraq; nihilominus
 esse multo dulciorem, atque amœniorem. Ego
 verò, tantum abest, ut perblandæ huic Logo-
 dædalorum voluptati quicquam concedendū
 putem, ut etiam si ejusdem aucupio totos se
 illi devoveant; contra autem nostri Oratores,
 parcè eidem, moderateq;e, quatenus scilicet
 persuasionis finis patitur, indulgeant; tamen
 hac ipsâ delectationis moderatione delecta-
 tionem haud parvo majorem, atque uberiore
 à nostris, quam ab ipsismet voluptatis archi-
 tectis, procreari censeam. Cōferamus n. si pla-
 cer, utramq; oblectationem, quâ inter dicendū
 Auditor, quum ab istis, tum à nostris afficitur.
 A Tota controversiæ stirps in eo tantummodo,
 ni fallor, versatur, quòd voluptarii Decla-
 matores immoderatam conciliare volunt de-
 lectationem, nos verò moderatam, castiga-
 tamq; serendam arbitramur. Illi à persuasionis

fine

sine peregrinantem exigunt; nos eidem con-
 junctam. Illi tanquam finem eam constituunt;
 nos ut finis adjumentum. Illi jucunditatis
 illicio singulos Orationis articulos unguen-
 tatos postulant; nos nihilo plus odoramen-
 torum, aut suffitus spargimus, quàm causa
 ferat. Ceterum si moderata illis oblectatio
 arderet, nihil esset amplius inter nos, ut
 dixi, dissidii, quum nullus Orator accuratius,
 quàm nostri, moderatam delectationem ad
 persuasionis finem adornet. At nullus eis in
 delectando modus potest satisfacere, ac nisi
 imoderata illa sit suam esse negant, repellunt,
 aversantur. Nam ubi, nescio quam, acuminū
 pultem, densamq; adeo farraginē coquunt, ut **B.**
 quot ipsi stipant argutias, tot è saccharo glo- **C.**
 bulos in os Auditorum à se indi existiment; ubi **D.**
 ingentem antithetorum imbrem effundunt,
 ubi piperata infarciunt dicta; ubi lepores
 corradunt; ubi nomina, & vocabula delicatā
 semper dolabrā lævigant, multoque minio, & **E.**
 ceruisā obducunt; ubi fensiculorum circum-
 ducto veluti circinō, cuncta Orationis mem-
 bra in veneres, in gratias, in totos Adonidis
 hortos describunt; ubi his dictionis condi-
 mentis Auditorē ab attentione rei propositæ
 avocant, ubi eundem Auditorem ad artificiū,
 atq; ingenium Oratoris primò cōtemplandū
 identidem excitant: ubi denique argumentorū
 vim, quò minùs in animum penetrent,
 remorantur: quid nisi immoderatam delecta-
 tionem venantur? quid nisi extuberantiæ ge-
 nus omne jucunditatis propinant?

Non